Ն. 5008 = 1882 ՕԳՈՍՏՈՍ 11 ՉԱՐՇԵՆՊԻՀ — 23 ԽԻՆՃԻ ՍԵՆԷ ԻՐԹԻՍԻ — Ա.Լ.Ա.ՖՐԱ.ՆԿԱ. ՕԳՈՍՏՈՍ 23 ՉԱՐՇԵՆՊԻՀ = Ն. 5008

ՖԻՍԱԹԼԱՐ
Իսթանպօլ իչին սենէվի մեճիտ 10
Ալթը այ " " 5
Իւչ " " " 2½
—
Թաշրալար իչին մեճիտիյէ 10
Ալթը այ " " 5
Բօսթա ուճրէթի պիլէ այրը տիր։

20 ՓԱՐԱ

Մանզումէի Էֆքեար

ՄԻԻՆՆԱՏԻԻ ԷՐՃԻԵԱՍ

ԻԼԱՆԱԹ
Պիրինճի սէֆա իչին սաթըրը 3 Ղ.
Իքինճի " " " 2 "
Իւչիւնճիւ " " " 1 "
Իլան սըրասընտա գօնուլաճաք իլանաթ ու իւմթարաթըն սաթըրը 5 Ղ.
—
Իսթանպօլտա, Գալաթատա Բէնքչէնայիճ պազարընտա Ն. 41 իտարէ խանէտէտիր։

20 ՓԱՐԱ

1298 ԱԽՈՍՏՈՍ 11 — ՍԱՀԻՊԻ ԽՄԹԻՆԱՉ ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ — 1299 ՇԵՎՎԱԼ 9

Նասըլ քի ըսմար իթմիշ իտիք, Կօզօչեան ուսթա Ցովհաննէս տիւնքի կիւն քէնտի հիւնէրինի թէքրարէն իճրա էթմիշ, պիր գաչ եուզ քիշի հազըր պուլունմուշ, վէ ճիւմլէսի տէ մէմնուն վէ մէսրուր օլարագ, Թայլիաթիյէ պրաւօ պաղըրըշմըշլար տըր։

Պու տէֆա մէրգում, գազանըն իւզէրինտէ, պիր Օսմանլը վէ պիրտէ Ֆրանսըզ պանտէրասը թէրթիպ իտէրէք, գազան տէնիզին եուզիւնէ չըգարըլընտա փիւշտա իչէմիշ օլտուղունտան բէգալիք հէր քէս մէսէրրէթ իւզրէ եաշա՛ պաղըրըշմըշլար տըր։

Իշթէ թէճրիւպէ օլտու պիթտի, շիմտի իշ գալտը ասըլ իչին իճրասընա, պագալըմ պիրի չըգըպ սէքիզ օն պին լիրա սարֆ իտէրէք, եօլէ պիր ճէսիմ թէշէպպիւսիւ տէրիւհտէ իտէճէքմի տիր, էկէր պունու կէօրմէքլիք իգպալընէտէ նայիլ օլուր իսէք, ուսթա Ցովհաննէս տէ հիւնէրի սէմէրէսինի կէօրմիւշ օլուր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Վագըթըն պէեանընա կէօրէ, Ինկիլթէրրա սէֆարէթխանէսիյէ աղտ օլունաճագ մուգավէլէի ասքէրիյէ մէսէլէսինէ տաիր Պապը Ալի իլէ տէվլէթի միւշարիւէյհա սէֆարէթխանէսի պէյնինտէ ճէրէեան իյլէեն միւզաքէրաթտա, Ինկիլթէրրանըն թէքլիֆլէրինտէն պաշլըճա աթիտէքի իւչ մատտէլէր հէնուզ հալլ օլունամամըշլար իմիշ։

1. Հարէքաթը ասքէրիյէնտէ Ինկիլիզ գօմանտանլըղընըն իսթիգլալի խուսուսի։

2. Ասաքիրի Օսմանիյէնին Ապուգըրէ, եա Տիմեաթա, վէ եախօտ Րէշիտէ չըգմասը։

3. Ինկիլիզ ասքէրինին ասաքիրի Օսմանիյէտէն էվվէլ Մըսըրը թախլիյէ իթմէսինէ տաիր Պապը Ալինին լայիհասընտա մունտէրիճ պիր գայտըն գալտըրըլմասը։ Անճագ Վագըթ պու հավատիսի, տէմէրան իտէն րիվայաթ իւզէրինէ եազմըշ օլտուղունտան, սըհհէթինի թէէմմին իյլէմէեօր։

—

Ինկիլթէրրա սէֆիրի լօրտ Տիւֆէրին մուգավէլէի ասքէրիյէ մէսէլէսինէ տաիր տէվլէթի մէթպուասընտան թալիմաթ թալէպ իթմիշ օլուպ, միւշարիւէյհին տէվամը իչին թալիմաթը ճէվապէն պէքլէեօր իմիշ։

—

Պու կիւնքի վագըթտա օգունմուշ տուր։

Լօն սօն ալընան խապէրէ կէօրէ Ինկիլթէրրանըն Տէրսաատէթ սէֆիրի լօրտ Տիւֆէրին, տէվլէթի Ալինէ թարաֆընտան օլունան թէքլիֆաթըն գապուլինէ տաիր Ինկիլթէրրատան թալիմաթ ալմըշ օլմալը տըր քի, տիւնքի կիւն Մապէյնի Հիւմայունտա միւլաքաթտա աղտ օլունան մէճլիստէ տէվլէթլու Սէրվէր բաշա հազրէթլէրի, վէ տէվլէթլու Տէրվիշ բաշա հազրէթլէրի հազըր պուլունմուշլար, վէ պիր արալըգ աթուֆէթլու Լէյիտ էֆէնտի հազրէթլէրի տախի մէճլիսէ տախիլ օլմուշլար տըր։

Միւշարիւէյհիմին պիր միւտտէթ մուհավէրէ մէճլիսի մէզքիւրտէ միւճէթէլիմէն հազըր պուլունմալարընտա պագըլընըճա, միւշքիւլաթըն հէմէն պէր թարաֆ օլմագ իւզրէ իտուկի գայն օլունուեօր։

Նիչ գօմիսէրլիկի րիւթպէի ուլիա ռութպէ սահիպի, Թէհրան սէֆարէթի Սէնիյէսի պաշ քեաթիպի Իսամէտտին պէյ էֆէնտիյէ թէվճիհ պույուրուլմուշ տուր։

—

Տիւնքի կիւն միւքէլլէֆ ֆիլօամ հազըրլըղը մապէյնի Հիւմայունիտա պիթթէճէմմիւ աղտը էնճիւմէնի միւզաքէրէ իյլէմիշլէր տիր։

—

Պու քէրրէ Սէվասթօփօլա կիթմէք իւզրէ, պաղը Իթալիա գաալիթանը Տէրսաատէթէ վարըլ օլմուշլար տըր։

Պունլար, Գըրըմ մուհարէպէսի զէմանընտա, Սէվասթօփօլտա քէնտիլէրինէ մախսուս գապրիսթանա պիր նիշան թաշը վազ իթմէք մէմուր օլարագ, մէզքիւր թաշը պու կիւն Րուսիա վափօրունա աղթարմա իլէ, Տէրսաատէթտէն հարէքէթ իտէճէքլէր տիր։

Պու գալիթան սիվիլ էյալէթսինտէ օլարագ, պիր ամիրալ, վէ իքի ժէնէրալ, վէ եէտի միրալայ, վէ ալթը գայմագամ, վէ ալթը պին պաշը, վէ իքի եիւզպաշըլարտան իպարէթ պուլունուեօր։

—

Ինկիլիզլէրին, Իզմիրտէն վէ սաիր մահալլէրտէն իշթիրա իյլէմիշ օլտուգլարը գաթըր վէ մէրքեապլէրին իւրաճընըն թահթը մէմնունիյէթէ ալընտասընըն շիմտի սաէթա պիր մէսէլէ սըրասընա կէչմիշ օլտուղունու Վագըթ խապէր վէրիեօր։

Պապը Ալի հիւքիւմէթի Սէնիյէսինին, պիր միւտտէթտէն պէրու գաթըր վէ մէրքեապլէրին իւրաճընը մէնի իյլէմիշ օլտուղունու պէեան, վէ Ինկիլթէրրա սէֆարէթխանէսի իսէ Խըթթէի Մըսըրիյէ տախի մէմալիքի Մահրուսէտէն օլտուղունտան, օրատա կիտէճէք չէյլէրին կիւմրիւքտէ «իւրաճ» տէնիլէմէեէճէկինի, վէ պինաէն ալէյհ իւրաճ մէմնունիյէթի պու խուսուստա գապիլի թաթպիգ օլամայաճաղընը տէրմիեան իտիեօր իմիշ։

—

Վագըթըն գաննընճա տիւնքի կիւն մապէյնի Հիւմայունտա աղտ օլունան մէճլիսի միւքէլլէֆտէ, մուգավէլէի ասքէրիյէ մէսէլէսինէ տաիր ճէրէեան իյլէեն միւզաքէրաթ թէտղիգ, վէ մէրիյէճէք նէթիճէ թայինի գըլընմըշ իմիշ։

—

Մաթպէաի Ամիրէ միւտիւրլիւղիւնէ կէօրէ, Վագըթ ղազէթասը պու կիւնտէն իթիպարէն գըրալըլմըշ տըր։

—

Աւսթրիանըն Տէրսաատէթ գօնսօլօսու Մ. Օսթէրիսօ աղլ օլունուպ, եէրինէ պարօն տը Հաան թայինին գըլընմըշ, վէ պունուն մէրուտինէ տէկին գօնսօլօսխանէ ումուրունու շիմտիլիք Դրաւիլ իտարէ իտէճէք իմիշ։

Համտ օլսուն, Մէմալիքի Մահրուսէի Շահանէնին Մըսըրտան մասատա հիչ պիր թարաֆընտա սաւաշ... խալէր պիր խաստա եօգ իսէ տէ, մուհաֆազէի սըհհիյէ խուսուսունա պիր գաթ տահա իթինա գըլընմասը, վալիլէրէ պա էմրիւնամէի ալիի թաիփլէ պուլուրմուշ տուր։

—

Լօյտ գումբանիասընըն Գալլիօ նամ վափօրու կէչէն ճումա իրթէսի կիւնիւ իւչ եուզ գատար հաճըլէրի, վէ եէտինճի օրտուտա Հիւմայունին իչին պիր մըգտար ասաքիրի Շահանէյի համիլէն Ճիտտէ վէ Հիւտէյտահա միւթէճճիհէն Տէրսաատէթտէն հարէքէթ իթմիշ իսէ տէ, Ինկիլիզլէր մուվագգաթէն Սուէյշ գանալընը սէֆաէինի թիւճճարիյէյէ գաբամըշ օլտուգլարընտան, մէզքիւր վափօրուն, տէրունինտէքի եօլճուլու նէրէյէ չըգարմասը լազըմ կէլէճէկինէ տաիր աճէնթօտան պա թէլէկրաֆ թալիմաթ իսթէտիկի, իշիտիլմիշ տիր։

—

Տէրսաատէթտէ պուլունան Գարաթաղ թէպաասընըն ահվալ ուսթուրընա նէզարէթ իթմէք մէմուրիյէթիյլէ, սուրէթի տախիլատէ Տէրսաատէթտէ իգամէթ իթմէք իւզրէ Գարաթաղ հիւքիւմէթի թարաֆընտան չէհրիմէնտ եուզ պաշը Մարքօ Վուգօթիչ նամընտա պիր զաթըն կէօնտէրիլմիշ օլտուղու, վէ էյի ահվալ ու հարէքէթը քէնտիսինէ մալիւմ օլան Գարաթաղլըլար հազըրընտա, իսթիխտամ օլունուլարը իչիւ, քէնտիլէրի իչին քէֆալէթ իտէճէկի ղազէթալարտա օգունմուշ տուր։

—

Բիրքէսկա կէլէն Իթալիա տօնանմասը իչինտէն պիր զըրհլը Պէյրութա ազիմէթ իյլէմիշ էտ ալըրշ տըր։

Պէյրութտան ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, օրատա էլէկ մ Մըսըրտան վիրուտ իտէն միւլքի միւխթէլիֆէտէն եուկիրմի պին գատար մէհաճիր պուլունմագտա իմիշ։

—

Պիր միւտտէթտէն պէրու Տէրսաատէթտէ պուլունան, Իրան տէվլէթինին Լօնտրա վէ Պէրլին սէֆիրի Մելգում խան, պագըր կիւնիւ չէհրիմիզտէն հարէքէթ իյլէմիշ տիր։

—

Էվվէլքի կիւն Իտարէի Մախսուսէնին պիր վափօրունյա Մըսըր իչին թէրթիպ իտիլմիշ օլան ասաքիրի Շահանէնին պիր միգտարը տահա Սուաքա իզզամ օլունմուշ տըր։

—

Իսքիւտար բօլիս միւտիրիյէթի մուաւէթինտէ միւլազըմ խէֆիյէլէրին մաաշլարը իքիչէր եուզ զրուշա թէնզիլ օլունտուղունտան, վէ հալ պու քի պունլարըն իշթա իթմէքտէ օլտուգլարը վազիֆէ բէք աղըր վէ թէհլիքէլի պիր սուրէթտէ պուլունտուղունտան, Սթամպուլ ղազէթասը մէզքիւր թէնզիլաթըն գալտըրըլմասըն լիւզումինի տէրմիեան իտիեօր։

—

Տօնթ տը Գամօնտօնուն մախսուսի օլուպ, պիր վագըթտան պէրու մէմլէքէթիմիզտէ պուլունան Մ. Իսահագ Գամօնտօ կէչէն բէնչշէնպէհ կիւնիւ զաթընա մախսուս վափօր իլէ սաաթ ալթըտա րաատէլէրինտէ Գարա-Աղաճտա Ինճաքէրտէսի Էվրօպաքեարի Թալյա փաղրիգասընտա ալիմէթ, վէ պիր միւտտէթ գալըր ու թէմաշատան սօնրա, ավտէթ իթմիշ օլտուղու, վէ օ արատա Խասքէօյտէ Եէնի-մահէլլէտէ քեավէսին տօգթօր Րօպէրթ Պէխար թարաֆընտան թէէսիս իտիլմիշ օլան Եէհուտի գըզլար մէքթէպի չակիրտանը տախի էնվաի պէսթէլէր իլէ միւզիգէյի իսթիգպալ իթտիքլէրի իշիտիլմիշ տիր։

—

Գօմպանյա մէսքիւքեաթը Օսմանիյէնին քիւլլիյէթլի գալպլարը եաբըլըպ, Մէմալիքի Մահրուսէի Շահանէյէ իտխալ օլունմագտա պուլունտուղու, Գօմպայ չէհայէնտէչիլիկինտէն իշար օլունուպ, պու պապտա րուսումաթ էմանէթինտէն թաշրա րուսումաթ նէզարէթլէրինէ իխթարաթը լազըմէ իճրա օլունտուղու խարիճիյէ նէզարէթինտէն մէպուսէ թէպլիղ իտէրէք իշար օլունմուշ, վէ պու մազուլէ մէսքիւքեաթըն խուլասալարը մէնն իլէ մէգգըմինտա միգտարը իտիլմէսի տախիլիյէ նէզարէթի ճէլիլէսինտէն ուլումի վիլայաթա թէպլիղ իտիլմիշ տիր։

ԼՕՆԻ ՊԻՐ ՄԱՍԱԼ

Ծիզվիթ ղազէթասը, արթըգ պու կիւնլէրտէ, ծիզվիթլիկինի սէթր իտէմիյէճէք հիչ պիր չէյ պուլունամամըշ, վէ ծիզվիթլէրէ խըտմէթ իյլէտիկինի տէ Ինքեար իտէմէյիկիւնտէն, օլ պապտէ եազըլանլարըն հիչ պիրինէ ճէվապ վիրէմէեէրէք, եէտի սէքիզ սէնէտէն պէրու գըրգ քէրրէ իշիտիլմիշ օլան եալը մասալլարը թէքրարլամագտա, վէ պու թարիգ իլէ, կիւյա պիզի լէքէլէմէկէ գալգըշմըշ տըր. հալ պու քի, օ տէտիկի չէյլէր գօգմուշ, չիւրիւմիշ, վէ մէզպէլէլէր սըրասընա կէչմիշ տիր, քիմսէ եօլլէ քիւֆիւ ու հազարէթ վէ իֆթիրաեա էհէմմիյէթ վիրմէքտէ տէկիլ տիր, համտ օլսուն պիզիմ աննէմիզ հէր վագըթ աչըգ օլուպ, վէ հէր վագըթ տա սիւչլէնիլմէյի միզին մահճուպիյէթի յոք, համա զիֆատէ քէօյի չէրէֆ ու իֆթիխար էյլէմիշիզ տիր, Ֆանոսեան իսմի թըպգը պիր էլմաս պէնզէր, եօլէ մէքրուհ լէքէլէր իլէ լէքէլէնմիշ օլամազ։ Մէզքիւր ծիզվիթ ղազէթասը, պունտան իւչ սէնէ էվվէլտէն պէրու օլ եօլտա բէք չօգ չէյլէր եազըրըտան պաշգա, համտ պիր տէֆտէ տախի, քիլսէ պիր կիւն պիզ Պիւյիւքտէրէտէ քէօր սէրհօշ օլուպ սօզագտա չամուրլար իչինտէ եաթմըշ տըր... հալ պու քի, պիզիմ քէնտի մահալլէմիզ... Աճապա, նէ՛րէտէ, Սթրանճա՛ տալգընլըղըլ, էկէր եօլէ պիր չէյ վար իսէ, պունուն պուրասը պիր բայլիմլը տըր, հա. քիմսէ պիր վագըթ իսէ...

... տահա պիւյիւք մէսէլէլէր վարտըր, վէ նիւզըմլէրիմիզ տէ... հաչա աչըգ օլուպ, հէր կէօզիւ աչըգ օլանլար... Իւչ... Աճապա, նէ պիւյիւք ճինայէթ տիր, պիզ, ... Պիզիմ... Եալըն պիզի պիր ... իւզէրինտէ վէ ճէնազէ վագըթըն... տէյի... եազամազ պիզէ օ իսնաթ, վէ պիր պիզիմ... գապահաթ իսէ, եազըսըզ պիր ֆէնալըղա մաբ...

Պիզիմ տիլէնճի վէ ճանլար եագըլըր օնուն ուսուլ վէ ճէսարէթլէրէ ... եազըլաճագ պիր խիտէմէթ, Պէյօղլունտա վէ թէզկէ եօլլէ պիր չէյլէր ... Գալաթա նիգէ...

Վա՛յ պիզիմ կիպի պիր միլլէթէ, պէօյլէ էտէպսիզլէր, հալա իւզ վիրիպ պէսլէմէքտէ՛ տիր։

ԻԽԹԱՐ

Հայրէնիքին տիւնքի Նիւսխէսինտէ կէօրիւլմիւշ օլան շայեանը միւթալաա պիր պէնտի պու կիւնքի Նուսխէմիզին իչ թարաֆընտա տէրճ իթմիշ օլտուղումուզտան, գարիինլէ քիրամ Հազարաթըրըն Նազարը տիգգաթըրը խասսէթէն տավէթ իտէրիզ։

ԿԻՒՍԹԱՎ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ

ՍԵԴՐԱԿ Խ. ԹԻՒԼՀԱՆՃԵԱՆ

Այս հետաքրքրաշարժ և խիստ ծաղ. րական վէպը, որոյ արդէն 5երրորդ թերթը ելած է, հետղհետէ հրատարակուելով, 16 թերթէ պիտի բաղկանայ։ Կը գտնուի ամէն Հայ գրավաճառաց խանութը։

Աղդ. Ց. Ջինճիրճեան գրատունը, կը խոստանայ ծախուած թերթերը ետ առնելով, ստակը վճարել, եթէ այս վէպը չը չարունակուի։ Ասկէ ի զատ, ով որ յիշեալ գրատունէն կամ Ջրավաճառ Պօղոս աղայէն «Տիկինը, Պարոնը, և Պէպէքը» թերթերէն գնած է, կրնայ ետ գործնել և փոխարէն ստանալ Կիւսթավի ծիծաղաշարժ թերթը։

—

Րումէլի Շարգի վալիսի Ալէգօ բաշա հազրէթլէրի էվվէլքի կիւն Զաթը հազրէթի Բատիշահի իլէ խասսա՛ իյլէմէք չէրէֆինէ նաիլ օլմուշ, վէ քէնտիսինէ թարաֆը հազրէթի Շէհրիեարիտէն պիրինճի

ըւթպէտէն պիր գըլմա մուրասսա նիշանը պիլէ Օսմանլը ինսան պայրումաշ տըր ,

Բատիշահըմըզ Էֆէնտիմիզ հազրէթլէրի նիշանը մէզքիւրու , պիզզաթ միւշարիլէյհէ յէթա պուեուրմուշլար տըր ։

Պէշիքթաշ 10 օգոս. 1882

. . . Միւէյյիտ ,

Ճանղատէ պաշը վուգուաթը միւթէեասսիֆէսի հապգընտա զազէթալի միւթէպէրէլէրինտէ բէյաեր բէյ վէրիլէն մալումաթ միւթալէա կիւզարը աճիզանէմ օլուպ , պազը անճագ մէնֆաաթը շախսըէլէրինի արաեըպ , մէնաֆիի ումումիյէեէ , վէ էմնիյէթի ամմէեէ ասլա տիգգաթ իթմէեէնլէրին իհմալլյէ պէօյլէ պիւեիւք պիր գազա գուհուր իյլէմէսինտէն տօլաեը տօղրուսու ֆէվգէլղայէ թէէսսիւֆ իյլէտիմ , չիւնքի զաղէթալարտա միւքէրրէրէն վուգու պուլան իխթարլարա , խէաթրօ սահիպլէրի թարաֆընտան ասլա էհէմմիյէթ վէրիլմէնիպ, պինաէն թամիրինէ պիլէ հիմմէթ րտիլմէեէրէք իճրաի լուպիեաթա տէվամ ըտիլմէսի, մաթպուաթըն թէրագգըյընա վէ վէդաեիֆինին հիւսնի իյֆասընա խըտմէթ իտէն խուսուսաթտան տէյիլ տիր ,

Ֆագաթ գրաաթխանէ սահիպի վէ թէաթրօ միւտիրի Մէհէմմէտ վէ Համտի էֆէնտիլէր կիպի էշխասըն , բաղպէթլէրինէ հէր վագըթ միւհթաճ օլտուգլարը էհալինին հուզուր ու րահաթլարը խուսուսունու ասլա տիւշիւնմէտիքլէրի հալտէ , միլլէթի մաւազզամէի Օսմանիյէեէտէ թէաթրօ տէնիլէն մէքթէպի էտէպին պանիսի տիմէքլէ շայեան օլան Վարդովեան Յակոբ էֆէնտինին , կէրէք բաղպէթլէրիյլէ բէրվէրտէ պույրուլտուգու էհալիի թէաթրօ բէրվէրանըն հէր վագըթ մէմնուն գալմալարը , վէ կէրէք թէաթրօսունուն կիւնտէն կիւնէ վաթանը ալիզմիզին շան ու շէրէֆինէ եագըշըր պիր հալ քէսպ իյլէմէսի խուսուսունտա կէօսթէրտիկի ղայրէթ , վէ իպրազ իյլէտիկի խըտմաթը մէմտուհէ տօղրուսու գաթ էնտէր գաթ շայեանը թէշէքքիւր խուսուսաթտան օլուպ , պու կիւնէ գատար ասլա էօյլէ պիր վուգուաթա մահալլ վիրմէմէսի իսէ, էհալինին էմնիյէթինէ նէ տէրէճէլէրտէ տիգգաթ իթմէքտէ օլտուղունու իսպաթա քէաֆի տիր ։

Վարդովեան էֆէնտի Թուրքիամըզտա թօրինճէ տախի պիւյիւք իտմ դագանմըշ օլտուղու կիպի , թէաթրօ հէման էւլէ՛ հալինէ կէլմիշ իքէն , թէքրար ճանլանտըրմասը իտէ , քէնտի օսանմազ պըգմազ պիրմէեէն ղայրէթ քէշլիկինին պիր տէլիլի ալէնիսի տիր ։

Էֆէնտիի միւմաիլէյհին կէրէք պու պապտէքի ղայրէթինտէն , վէ կէրէք միւշթէրիլէրինին քէնտիսինէ օլան էմնիյէթինի ասլա սուի իսթիմալ իյլէմէմէսինտէն տօլաեը , սուրէթի ալէնիյէտէ օլարագ պէեանը թէշէքքիւր իլէ խամթի մէգալ իտէր , վէ իշպու վարագայի աճիզանէմին միւթէպէր ղազէթանըզըն իլք նիւսխէլէրինտէն պիրինտէ տէրճինի իլթիմաս իյլէրիմ .

* * *

ԲՐԷՆՍ ՊԻԶՄԱՐԳԸՆ ՄԻՒԹԱԼԷԱԹԸ

Մօրնինկ բօսթ ղազէթասընըն Վիէննա մուխպիրի , ախիրէն պիր գաչ կիւն Վարցէնտէ պուլունուպ , բրէնս Պիզմարգ իլէ բէք չօգ տէֆալար կէօրիւշմիւշ օլան պիր տիրլօմաթ իլէ վուգու պուլան պիր միւլագաթընտա , միւմաիլէյհ տիպլօմաթըն բրէնս Պիզմարգըն քէնտի իլէ իճրա իյլէտիկի միւքալէմաթ էսնասընտա , Ալմանիանըն ասլա հարպ արզուսունտա օլմատըղընա , վէ հիչ պիր տէվլէթ իլէ գավկա չըգարմագ իսթէմէտիկինէ հէր քէսի իգնա իյլէմէք ղայրէթինտէ պուլունտուղունու սէօյլէմիշ օլտուղունու , Մօրնինկ Բօսթ եազըյօրըր պիր մէքթուպտա պէեան իյլէեօր ։

Պիր կիւն բրէնս Պիզմարգ տէմիշ տիր քի , «Ալմանիա ասլա պէնիմ էլիմտէ տէեիլ տիր . էվվէլա , մալըրընը պայպ իթմէմէք իչին , մուհարէպէ ղուհուրընի իսթէմէեէն նէհզիւտիլէրին , վէ սանիեէն տախի , էվլատլարընը վէ օճագլարընը էօվրիւնիւ սագընան գաթօլիքլարըն էլինտէ տիր ։ Ալմանիանըն էօյլէ մուհարէպէ արարճասընա պիր բօլիթիգա իթթիզամ իյլէմէսի տէ միւմքին տէեիլ տիր . Ուլում Ալմանիաեա չալըշըլըր օլան ուսուլի ասքէրիյէմիզ պիլէ , պիզի , սուլհ եօլունտա պուլունմագա մէճպուր իյլէմէքտէ տիր ։

«Իսթէր իսթէմէզ մուհարէպէեէ գալգըշմագա մէճպուր օլմամըզ տա իհթիմալտէն օլուպ, անճագ էկէր Ինկիլթէրրա խաֆիֆիւքէ թէշէպպիւս իյլէմիշ օլտուղու պէօյլէ վէխիմ պիր հարէքէթտէ , ֆիւթուհաթլար գազանմագ իֆթիխարընա նաիլ օլմագ արզուսունտա պուլունմազ իսէ , չիմտիքի թէշքիքէլի հալ ուզըն միւտտէթ տէվամ իթմէզ ։ »

Պատէհու Ֆրանսա օրտուսունտան պահս իտէրէք , բրէնսի միւշարիլէյհ շու եօլտա պէեանը էֆքեար իյլէմիշ տիր ։

«Ֆրանսա օրտուսունտան պահս իտիլտիկի սըրատա , մէզքիւր օրտունուն էհէմմիյէթ ու գուվվէթի ինքեար իտիլմէմէլի տիր ։ Ֆրանսատա իմբէրաթօրլուգ վագթընտա օրտունուն 25,000 նէֆէրտէն զիեատէ մէվճուտու օլամազ իտի , չիմտի իսէ 1 պուչուգ միլիօն տըր ։ Պու ֆարգ իսէ մէսէլէյի պիւթիւն պիւթիւնէ թէպտիլ իտէր ։ »

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ Ո՞Վ Է, ՄԿՐՏԻ՞ՉՆ , ԹԷ՞ ԱԶԱՐԵԱՆՆ

Ով որ կը կարդայ Թէրճէմանը Էֆքեարը , պէտք է որ մերթ կարծէ թէ Կիլիկիոյ կաթողիկոսը Մըկըրտիչ սրբազանն է , և մերթ կարծէ թէ Ազարեան Դերապայծառն է, և կամ երբեմն ալ պէտք է կարծէ թէ Հայք երկու կաթողիկոսունին Կիլիկիոյ ։

Բայց մեք ԿԸ ՀԱՐՑՆԵՄՔ Թէրճէմանը Էֆքեարի , որ անխտիր Կիլիկիոյ կաթողիկոս կանուանէ զմին և զմիւսը , թէ ո՞վ է ՕՐԻՆԱԻՈՐ կաթողիկոսն Կիլիկիոյ ։ Մըկըրտի՞չ սրբազանն , թէ՞ Ազարեան Դերապայծառը ։

Թողումք որ մասծէ Թէրճէմանը Էֆքեարի անօրէնն պատ ի պատ պատասխան մը գտնելու , թէև չեմք կարծեր որ պատասխանէ . զի «Ջաքարիական լուեթեան» դատապարտուած է նա , իսկ մեք դարնամք մեր հարցման պատասխանը մեք տալու ։

Կիլիկիոյ օրինաւոր կաթողիկոսն Ամենապատիւ Տէր Մկրտիչ սրբազանն է միայն, Հայերը Կիլիկիոյ երկու օրինաւոր կաթողիկոսներ ունեցած չեն և չեն կրնար ունենալ . Հետևաբար Ազարեան Դերապայծառը Կիլիկիոյ կաթողիկոս չէ բընաւ Հայոցս համար և չկրնար ըլլալ ։

Արդ երբ ճիզուիթ թերթն անխտիր Կիլիկիոյ կաթողիկոս կանուանէ զմին և զմիւսը, պարզամիտ ժողովուրդին վրայ ի՛նչ ազդեցութիւն չըներ այս , մանաւանդ Կիլիկիոյ թեմերուն մէջ ։ Պարզամիտ ժողովուրդը , որ կը տեսնէ Թէրճէմանը Էֆքեար ճիզուիթ թերթին մէջ ազդ . Պատրիարքարանի կողմանէ Պատրիարքական կնքով , ժողովոց , խորհրդոց , և Հոգաբարձութեանց կնքով Պաշտօնական գրութիւններ, և մի և նոյն թերթին մէջ կը տեսնէ , կը կարդայ , որով և միտքը կը վարժի և ականջը կը սովրի թէ Ազարեան Դերապայծառն ալ Կիլիկիոյ կաթողիկոս է , դիւրին չ՛ըլլար իրեն համար Ազարեան Դերապայծառին հովանաւորութեանը ներքև մանել արոյ ծանրութեան խնդրոյ մ՛ուժին , դաւառական վէճի մի պատճառաւ , քաղաքական պաշտպանութեան մնասի ակնկալութեամբ , և այլն, և այլն ։

Ո՞վ է այս ծուղակը պատրաստողը հայ ժողովրդեան առջև . միթէ ինքն իսկ Թէրճէմանը Էֆքեարը չէ՞, որ գործիք եղած է ճիզվիթութեան ձեռքը , և կացին ի ձեռին Հայաստանեայց եկեղեցւոյ , հետևաբար ազգայնութեան հիմունքը քանդել կուզէ , այն սուրբ և ուղղափառ եկեղեցւոյն , որոյ պահպանութեանը համար մեր նախահարք արիւն թափած են ։

Բայց միթէ կը կարծուի թէ այսչա՞փ է միայն Թէրճէմանը Էֆքեարի անխտիր զմին և զմիւսը կաթողիկոս Տանն Կիլիկիոյ անուանելուն ճնշակաւոր հետևանքը . և միթէ չկա՞յ ուրիշ բարձրագոյն , բայց թաքուն նպատակ մի այս անխտրութեան մէջ ։

Այո՛ կայ , և պէտք է որ բացատրեմք . զի այլ ևս ժամանակը հասած է ճիզուիթութեան գործիքըն եղող Թէրճէմանը Էֆքեար թերթը բարոյապէս մերկացնելու , յաւիտեան վերականգնելու կարող չըլլալու պայմանաւ . բաս որում բա՛ն է ալ այ՛չափ անասբերութիւն , ա՛յսչափ թմրութիւն , ղըր ցոյց տուաւ դժբաղդաբար Հայ ազգը ։

Ժամանակաւ հռովմէադաւան ազգայնոց Կ. Պօլսոյ Պատրիարքն և իրենց Լիբանանու կաթողիկոսը տարբեր անձինք էին ։ Հասուն Դերապայծառ , այժմ կարդինալ , հեռատես քաղաքականութեամբ մի միացուց այս երկու պաշտօններն իր անձին վրայ ։ Մինչև այն ժամանակ խնամ քիներ գիտէին թէ հռովմէադաւան ազգայինք Լիբանանու լեռան վրայ կաթողիկոսական անուն կրող աթոռ մ՛ունէին , որն որ աննշան վանահայրութիւն մ՛էր (1) ։

Հասուն Դերապայծառ միացնելով Կ. Պօլսոյ Նահապետական անուանեալ աթոռը Լիբանանու աթոռին հետ , փայլ և համբաւ տուաւ Լիբանանու անշուք կաթողիկոսութեան , վարելով զայն ինչպէս թէ իսկ ի մայրաքաղաքիս Թուրքիոյ , ընդ Պատրիարքութեան Կաթոլիկ Հայոց Կ. Պօլսոյ ։

Ի՛նչ քաղաքականութիւն էր Հասուն Դերապայծառի այս քաղաքականութիւնը , գիտե՞ն ընդերցողք , գիտե՞ Հայոց ազգը ։ Դըժբաղդաբար բաղումք կանդ իտանան

(1) Անցեալ դարուն սկիզբները , Մխիթար—Սեբաստի ժամանակակից Աբրահամ եպիսկոպոս Սոսյ , ուզելով Կիլիկիոյ կաթողիկոս լինել , բայց չը յաջողելով և խարդաւանութիւններն երևան ելնելով, պատժէ ազատելու համար կը փախչի ի Հռովմ, և Ինքզինքը կաթոլիկութեան նախապատ ցուցնելով կը յաջողի Բենեդիկտոս ԺԳ. Բարէն կաթողիկոսական անուն ստանալ և դառնալ ի Կիլիկիա ։ Բայց Օսմանեան կուսակալը նկատելով զնա իբրև գործի Հռովմայ , որ եկած է խռովութիւն սերմանելու Կիլիկիոյ մէջ , կարտաքսէ զայն ։

Աբրահամ անուանեալն կաթողիկոս, անճարացեալ կը փախչի Լիբանան լեռը և հոն Զմմառայ Մարոնիթ վանքին մէջ կը հաստատէ իւր աթոռը ։

Ահա այս պապական կաթողիկոսութիւնն է , զոր Թէրճէմանը Էֆքեար ճիզուիթ թերթը , իբրև օրինաւոր կաթողիկոս Տանն Կիլիկիոյ , շարունակ իւր թերթին մէջ կը ներբողէ , համահաւասար Հայոց օրինաւոր Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան , իւր միևնոյն թերթին միևնոյն էջին մէջ և ի սոյրեւ ամենայն Հայոց Պատրիարքարանի պաշտօնական գրութեանց , որք վարմանալի և անմեկնելի տխմարութեամբ ժամանակէ մ՛ի վեր կը հաղորդուին յիշեալ ճիզուիթ թերթին ։

---

(274)

ԹՈՒՃՏԱՆ ԳԸՋԼԱՐ

բարը տէրունիմի պէեան իտէրիմ . . ։

Մէրգումէ լագըրտըսընը պիթիրմէեէրէք սուքիւթ իյլէտի ։

—Հայտէ պազաեըմ , աղիղըմ , իշթէ հազըրըմ , գուլաղըմ սէնտէ տիր , սէօյլէ քի տինլէեէյիմ . . . —տէտի Դարմէն հարարէթլի պիր սէսլէ յէշ իլէ , —էվվէթ սէն սէօյլէ քի պէն տէ հէման թէսէլլիսի էսպապը իսթիհսալընա միւսարաաթ իտէյիմ . . ։

—Բէք ալէա , —տէտի Մարի , —Մէրքիւցցանըն թէլէֆինտէն զիեատէսիյլէ գօրգուպ միւթէէսսիր օլտու իտիմ . . . օնտան սօնրա ֆիքրիմտէ աօղան պիր շիւբհէ պէօճէկի հէմիշէ պէնի տէհշէթլու սուրէթտէ էզիյէթ պիթիրմէքտէ տիր . . . շէօյլէ քի , էկէրչի պէօյլէ կիպէր իսէ , մէվթի մի սախի մուճիպ օլաճագտըր ։

—Պիր շիւբհէ՞ գուրտումու . . . —տէտի Դարմէն ։

—Էվվէթ ,

—Նէ յէ՞ տայիր տիր օլ շիւբհէ ,

—Օլ մէէլունըն հէրիֆին մուհաքէմէսի իճրա իտիլիբ վէ հիւքըմ ու դարարը վիրիլտիքտէն սօնրա թէլէֆ իտիլտիկինտէ . . . միւկին դանլարը էւէրիմիզէ ուղրատը իտի, իշթէ թա օլ վագըթտան վիճտանըմ պէնի րահաթըզ իթտիկինտէն , քէնտի քէնտիմէ , մէկէրչի ճէնապը Բիւյրիեա , պու եօլտա պիր մուհաքէմէ կէօրիւպ , վէ ֆէնալըղա գուրպան ֆէնալըգ եարմագլըղը ճայիզ կէօրիւ՛ր միւ տէյի տիւշիւնմէկէ պաշլատըմ ։—Մէկէրչի պիզիմ եարտըմըմըզ , հաքիմլիք եէրինէ ճէլլատլըգ եարմագ տէկի՛լմի տիր տիմէքտէ իտիմ . վէ նիհաեէթ պիր տատլը էօլտիւրմէքլիք, էմմա օլատէմին ճիւրմ ու ճինայէթի հէր նէ ճինս վէ մէրթէպէտէն օլուր իսէ օլսուն , քէղինք պիր ճիւրմ ու ճինայէթ իչլէմիշ օլմագլըգ տէկի՛լմի տիր տէյի վիճտանըմտա սիւալ իյլէմէքտէ իտիմ ։

—Ս՛սսօլ , հէմշիրէճիկիմ , —տէյի պաղըրտը Դարմէն , բէճա իտէրիմ , ա՛սս օլ , զիրա պու սէօյլէտիկին պիզիմ հագգընտամըզտա գուրչը պիր քիւֆր ու հագարէթ տիմէք տիր , —մէկէրչի պիզիմ բէտէրիմիզի պիր գուրչունա սաթտըգլարը մագըթտա , պիր մահքէմէնին հիւքմ ու իլամը՛մը իճրա իտիլմիշ իտի , մէկէրչի էօլիւրէն պիր գանը գաթիլ տէկի՛լ մի իտի , —վէ բէղալիք մէկէրչի Մէրքիւցցանըն զըրպաճլարը ալթընտա թէսլիմի ճան իտէն վալիտէմիզին մէզլումէ , պիր մահքէմէ՛մի հիւքմ վիրմիշ իտի , — վէ մէկէրչի պիզտէ զըրաատ զըրաա իթմէմիշէ , պիր ճինայէ՞թ մի իչլէմիշ օլմագտաեըղ , —ըլլա՞ մ Օյլա՛ն սէվէր իսէն պու եօլտա մանէաըղ լագըրտըլարը , —պու պիզիմ եարմագտա օլտուղումուզ , պիր եալըր ղուրաղ իճրայը տիմէք օլմաեըպ , իլլա պիր ատալէ՛թ իճրա իյլէմէքլիք տիր , գանա գարշըլըգ գա՛ն շըգ արմագըլդ . տըր . . . —պու պիզիմ հագգը սահիպիմիզ տիր , անլատը՞ն մը , հէմշիրէմ , էվվէթ , քէնտի վաճիպէյի զիմմէթիմի՛զ տիր . . ։

123

Դարմէն պունլարը պէօյլէ սէօյլէտիկի վագըթտա կիթտիքճէ հարէքէթլէնմէքտէ , վէ սէսինտէ իսէ պիր լէրզէ՛ իշ հասըլ օլմագտա իտի ։

—Հէմշիրէճիկիմ , սէնին պու լագըրտըլարընը տինլէտիկիմտէ , —տէտի Մարի քէքէլէեէրէք , —թըրգդը պէն տախի սէնին կիպի տիւշիւնմէքտէյիմ , վէ կէրչի մէրգումուն գատտարլարը գուրչը , գուլլիմանէ թըրգը սէնին գատար հիտտէթ ու ղուրագ էսէրի հիս իյլէմէքտէյիմ , լաքին , քէնտի քէնտիմէ եալըըզ գալըրսամ տիւշիւնտիւկիւմտէ իսէ , վիճտանըմ պէնի թաղպիդ իյլէմէքտէ տիր , չիւնքի , հէր նէ վագըթ սահիպ ճինայէթ վէ ճինայէթլէր իսէն , նէդամէն վէ դանունէն ճէզալար տիւշիւնիւրիւմ վէ թէրթիպ իտիլմիշ տիր , վէ տիմէք տիր քի , էկէր պիզէ ալըղը իմթիդամ իթմէք իմթէր իսէ գ , հիւքիւմէթէ միւրաճաաթ իթմէքլիկիմիզ լազըմկէլիր իտի պուլունմալը կէօզէրիմ էտիրէ կէլմէքտէ տիր . . ։

—Էօյլէ՛ էմմա , —տէյի ճէվապ վիրտի Դարմէն , —պու ալէմտէ էօյլէ տէ ճինհա վէ ճինայէթլէր վուգուպուլմագտա տըր քի , հէնուզ չիմտիյէ գատար հաքիմլէր անլէրի նէ կէօրմիւշ , անլամա պիլմիշլէր տիր , վէ նէ տէ լաղըմ կէլէն միւճազաթը թէրթիպ իյլէմիշլէր տիր . . . —էվվէթ , պու ալէմտէ էօյլէ ճէզալարտա վար տըր քի , հէնուզ մահքէմէլէր թէրթիպ վէ իճրա իյլէմէքտէ տէկիլ տիրլէր , հալ պու քի իճրասը էլզէմիյէթթէն տիր ։

—Սահիպ ճինհա օլանլարըն հէզա չէքմէլէրինի , կէրչի պէն տախի իսթէյիպ ճայիզ կէօրէնլէրտէն իմ . . . —տէտի Մարի , —հալպուքի , պիր բէտէրին գարտաշըմ իչին, պիսուչ օլան էվլատընա ճէզա միրիմմէքլիք խուսուսունտա , միճտանըմ պիր տիւրլիւ գայըլ իտէմէմէքտէ տիր ։

—Իմտի , էօյլէ օլտուղու թագտիրտէ , Մարի , իլէ Մէրքիւցցանըն , պի՛զ նիչին իսըմ ու ղազապլարընա ուղրամըշըղ տըր , մէկէրչի պիզիմ պիր գապահաթիմիզ վա՞ր մը իտի , —տէյի պաղըրտը Դարմէն ։

Մարի պունա գուրպան ճէվապ վիրմէքսիզին պաշընը էօնիւնէ էյտի , վէ եանագլարընտան աշագը ինճու թանէսի կիպի եաշ թանէլէրի եուվարլանըպ ինմէկէ պաշլատը ։

Դարմէն մէրգումէնին պու հալինի կէօրէրէք ճիւղինճ սուքիւթ իթտիքտէն սօնրա ,

—Հէմշիրէճիկիմ , —տէտի , —սէնին ֆիքրինտէ պիր չէյ վար տըր էմմա , պէօյլէ սէօյլէմէք իսթէմէեօրսուն , վէ պէն իսէ մուխթաղա պիլմէքլիկի արզու իթմէքտէյիմ ։

—Էվէտ , կէօրիւնմէքտէ տիր քի , պիզիմ ալըը իմթիգամըմըզ նիսպէթինի սէն կէօրտիւքճէ տիւշարը իզթիրապ տէրսուն օլարագ տիւրթէմէքտէսին . . . —էլպէթթէ սէնին պու գօրգու վէ պու էլէմին պիր աթէմ իչին օլմալը տըր , վէ սէնտէ պանա մէրգումէնին քիմ օլտուղունու , էօկէր պիր իսէ չէ՛ն . . . օ՛լ պարատէ ասլա շիւբհէ իթմէ մէսին , վէ էօյլէ պիր չէյ օ՛լմազ իթիդատընա պուլունմամալըսըն . . . ։ Իսգէրիմտէ կէրչի պիր գայիֆլիք վար իտի , լաքին , համտ օլսուն օ տա կէչմէքտէ տիր . . . միզին արզուքէշ պուլունտուղումուզ մագսատա էրմէկէ տախի խասհիչլէր պուլունմագտա տըր . . ։

Պու հէնիկամտէ Գօրա , տայիմա էրքէք , եանի Լիօնէլ Վալթէր գըեաֆէթինտէ օլտուղու հալտէ , Փարիզտէն ավտէթ իթմիշ օլտուղունտան , սէտտալէրի իսգէրինտէ մէրգումէլէրին եանընա կէլտի ։

Մարի Գօրանը կէօրտիւկինտէ , տահա զիեատէ տիւշարը իզթիրապ

Պարզեմք ուրեմն ։

Քաղաքականութիւն մի կար ու կայ, որ կուզէ մեզ Հայքս ամենայն Հայոց Արարատեան Մայր աթոռոյ զանազանել Վեհ. Կաթողիկոսին իրաւասութենէն բաժնել ։ Այս քաղաքականութեան՝ գիտութեամբ կամ անգիտութեամբ՝ գործիք եղող անձանց կուսակցութիւնը միջոց բնտրած է Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնն իւր ներկայ վիճակէն բարձրացընել ։ Այս կուսակցութեան նպատակն և միտումները մ'ըստ 'ըլ ձգտին Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնն որ մի միացնել Կ. Պօլսոյ Պատրիարքութեան հետ, օրինակ ունենալով իւր առջև հռովմէադաւան ազգայնոց կաթողիկոսութեան և Պատրիարքութեան միացումը ։

Օրինակը կը քաջալերէ յաղթել ամեն դժուարութեանց ։

Անգամ մի միացո՛ւ Հայոց Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը Կ. Պօլսոյ Պատրիարքութեան հետ․ անջատեցաւ ազգը Արարատեան Մայր Աթոռէն. երբ տեղի ունենայ այս ազգակործան իրողութիւնը, ալ այնուհետև հայ ազգն ամբողջովին ի հռովմէադաւանութիւն մէկ փոքր քայլ միայն կը մնայ ։

Թէ ի՛նչպէս, – այդ ալ բացատրեմք ։

Հայերը պիտի ունենան այն ժամանակ կաթողիկոս-Պատրիարք մը, և չի պիտի ունենան բնականապէս ուրիշ կրօնական գլուխ մը, և ո- րովհետև հռովմէադաւան հայերն ունին արդեն կաթողիկոս անուանեալ Պատրիարք մը, ունենալով միանգամայն կրօնական բարձրագոյն գլուխ մը, որ է Հռովմայ Պապը և հետևաբար պաշտպանութիւն ..., այն ատեն ատելութիւնն որո՞ւ կողմը պիտի մնայ. — անշուշտ հռովմէադաւան ազգայնոց կողմը ։ Աւելցուր ասոր վրայ ճիզուիթ թերթին և մինչև այն ատեն ձգնելիք ուրիշ ճիզուիթ թերթերուն թաքուն նպատակը և իբր թէ անխտրութեամբ, մերթ Հայոց կաթողիկոս-Պատրիարքին համար և մերթ հռովմէադաւան ազգայնոց կաթողիկոս-Պատրիարքին համար չարունակ կաթողիկոս-Պատրիարք յաջորջումներն, յայնժամ երկու համազգային հասարակութեանց մէջ անջրպետ մնացած վերոյիշեալ փոքրիկ քայլը մէկ շարժմամբ կըրնայ վերնալ, և երկուքին միանալով, կըլլան մի հօտ և մի հովիւ. բայց այդ հօտը պիտի լինի հօտն Հռովմայ, հօտն Բ...օսքականութեան և հովիւը պի՛տի լինի ո՛չ թէ Հայոց առաքելական աթոռին օրինաւոր յաջորդն, այլ Հռովմայ աթոռին գահակալը ։

Ահա՛ այս ապագայ ծանր վտանգին առաջքն առնելու համար այժմէն, ճիզվիթութեան գործիքն եղող Թէրճէմանը Էֆքեարէն բըզըուչանալով և համայն ժողովուրդըն զգուշացնելու համար ազդու միջոցներ ի գործ դնելով, որպէս զի Հայոց եկեղեցւոյն դէմ արձակած իւր մահաբեր թոյնն ազդեցութիւն չունենայ պարզամիտ հասարակութեան վրայ, քաղցրացնելով և վարժեցնելով նորա ականջը հռովմէական եկեղեցւոյ գերերջանիկ ախտաժողներու և գաղափարներու ։

Բ.

(Հայրենիք)

ԿՐԹԱԿԱՆ

ՄՏԱՒՈՐ ՀԱՇԻՒ

Աստի ամսոյ մի չափ առաջ երբ վարժարանք քննութիւններով էին զբաղեալ, մի քանի քննութեանց ներկայ գտնուեցայ իբր հրաւիրեալ ունկնդիր ։

Տեսայ աշակերտներ և աշակերտուհիներ որք գրաւոր կերպով բաւական յաջողութեամբ կը լուծէին թուաբանական խնդիրներ, կը պատճառաբանէին զանոնք, որք աւարտած էին թուաբանութիւնն և սկսած էին ալճէպրա ։

Սովորութիւն ունիմ ամէն բան պաղ արեամբ դիտել ու լսել, և պաղ արեամբ ես դատել զայնս, առանց նախապէս վճիռ տալու հակառակ կամ ի նպաստ ։

Ուստի երբ ուսանողաց այդ յառաջադիմութիւնը տեսայ, բնաւ չյափշտակուեցայ այլոց պէս. մի քանի պարզ ու դիւրին մտաւոր խնդիրներ առաջարկեցի նոցա. բաւական յոգնեցան պատասխանելոյ ։

Տեսայ տեղեկացայ թէ մտաւոր խնդրոց վերայ վարժութիւններ ընել չէր տրուած նոցա ։

Զարմանալի է և մանաւանդ ցաւալի որ մեր ուսուցիչք՝ երբ կ'ըստանձնեն դասախօսել մի ուսում, չեն խորհիր, չեն լինիր հետամուտ ուսուցանել ինչ որ անհրաժեշտ կերպով օգտակար է աշակերտաց ։

Բայց ի՞նչ կ'ըսեմ. – մինչ մեր ուսուցիչք՝ ընդհանրապէս՝ ունի՞ն հեղինակութիւն այս կամ այն եղանակաւ, իրենց համոզման հետևելով տալու իրենց դասերը. մինչ ունի՞ն ազատութիւն ծրագրի մասին ընել դիտողութիւններ և առաջարկել բարեփոխումներ. ո՛չ մինչ մեծաւորներու պէս են նոքա՝ հոգաբարձու էֆէնտիներու և թաղական աղաներու ձեռացը տակ կը շարժին աջ կամ ձախ՝ ինչպէս որ նոցա կամքն ու քմահաճոյք ուզէ ։

Երբէք դժգոհութեան տեղի չըմնար ուսուցիչներէն, երբ այս ամենք ի միտ ածենք միանգամ.

Խօսելով մանաւորապէս թուաբանութեան մասին, ի գիտութիւն տգէտ հոգաբարձուաց և ի յուշ անուս թաղականաց՝ պիտի կրկնեմ ինչ որ բազումք, ձեռնհասք ու փորձառուք քան զիս, բամծ են ու քարոզած արդէն ։

Թուաբանութեան ուսուցումը պէտք է սկսիլ մտաւորէն ։

Պէտք է յառաջագոյն պատրաստել հողն, որպէս զի սերմն՝ որ պիտի աւանդեմք նմա, լինի աւելի ապահով և աւելի բեղուն ։

Պէտք է մտաւոր խնդիրներով նախապէս վարժեցնել, պատրաստել մանկան միտքն այն խնդրոց որոցմով յետոյ պիտի զբաղեցնեմք զանի ։ Երբ մանուկը փոքր խնդիրներ մաքով կարող կը լինի լուծել, մեծերն ալ լուծելոյ էական դըժուարութիւն մը չմնար երբէք նմա՛ ։ Մինչդեռ՝ եթէ մտաւորէն առաջ առանց նախապատրաստութեան՝ անմիջապէս գրաւոր խնդիրներ տրուելին նմա ի լուծումն ։ կը շուարի նա, կը վարանի, երկնակի ճիգեր կը թափէ և կը լքանի հուսկ ապա ։ Բայց եթէ յաջողի իսկ լուծել խնդիրն, մտաւոր կարողութիւններն մեծապէս կը մնասուին. զի ինչ որ կանխահաս է, հակառակ է բնութեան օրինաց ։

Այս պարագայէն զատ՝ կայ մի այլ պարագայ՝ յորում գործնական տեսակէտով մեծագոյն կարևորութիւն ունի մտաւոր հաշիւը ։

Քանի՛ քանի՛ չափահաս մարդեր տեսած եմ, որք՝ թէպէտ աւարտած են թուաբանութիւնը, ուսած են ալճէպրա, բայց փոքրիկ առևտուր մ'ընելնէն յետոյ՝ չկրնալով մտօքին անմիջապէս ընել հաշիւը, կառնուն մի թուղթ և մի մատիտ կը փնտռեն գործերնին կարգադրելոյ համար ։

Մինչդեռ պզտիկ տղաքներ՝ որք փողոցները կը շրջին այս կամ այն բաները ծախելով, ա՛յնչափ վարժ, այնչափ ճարպիկ են այս մասին, որ մէկ վայրկենի մէջ կը կատարեն մտքով հաշիւը, կը գտնեն իսկոյն ինչ որ պահանջելին է և ինչ որ պարտքերնին ։

Ի՞նչ է պատճառն այս հակապատկերին ։ — Անշուշտ ունակութիւնն որ արտադրած է միայն այս արդիւնքը ։

Այդ ունակութիւնը տալ պէտք է ուսանողաց մտաւոր հրահանգներով, եթէ կուզենք գործի յարմար մարդեր ընել զանոնք յապագային, եթէ պատրաստենք զանոնք գործնական կենաց ։

ՍԵՊՈՒՀ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

Այս կրթարանն հաստատեալ է 1876 յուլիսի 1 և, իբրև երկրորդական վարժարան, վաւերացեալ է Հասարակաց Կրթութեան Նախարարութենէն ։

Երկրորդական վարժարանի մէջ աւանդելի բոլոր ուսմունք և, բաց ի Հայ. Թուրք. և Գրանս. լեզուաց, նաև Անգղ. և Յունարէն լեզուք կ'աւանդին աստ, վերջինն առանձին պայմանաւ ։

Կրթարանս յատուկ բժիշկ մ'ունի, որ նաև առողջաբանական դասեր կը խօսի կիւրակէ օրերն ։

Կրթարանիս Է. շրջանն պիտի սկսի յառաջիկայ օգոստ. 25 չորեքշաբթի օրն և դասախօսութիւնք՝ յաջորդ երկուշաբթի ։

Բոլոր աշակերտք պարտին սեպ. 1 էն յառաջ դառնալ ի կրթարան ։

Նոր աշակերտք կ'ընդունուին նոյն թուականէն ։

Օգոստ. 23 էն սկսեալ ամէն օր, մինչև կէս օր, Տնօրէնն պատրաստ է ընդունել ծնողաց և այլոց այցելութիւնն ։

5 օգոստ. 1882

յՕրթաքէօյ Հիմնադիր-Տնօր.

Յ. Պօղիկեան

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՀԱՅՈՑ ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

Թ. ԹԷՐԶԵԱՆ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԼԵԶՈՒԻ

[illegible]

Եէնի պիր ուսուլ իւզրէ օլուպ, էմսալի լիսանըմըզտա շիմտիյէ դատար կէօրիւլմէմիշ պուլունան իշպու զաւէթ միւֆիտ էսէր, պու քէրրէ Միացեալ ընկերութիւնլար թարաֆընտան կիւզէլճէ թապ իթտիրիլէրէք, թանէսի ալթըշար ղուրուշա օլարագ հալտէ, մէվգիի ինթիշարա վազ օլունմուշ տուր ։

Հէր քիթապճը տիւքքեանլարընտա պուլունմագտա օլուպ, մահէլլի թէվզիի Դալաթա Պէօյէք օղլու խանընտա Նումէրօ 13, Միացեալ ընկերութիւնլարըն խազինէսինտէ տիր ։

ՄԻՒՀԻՄՄ ՊԻՐ ԻԽԹԱՐ

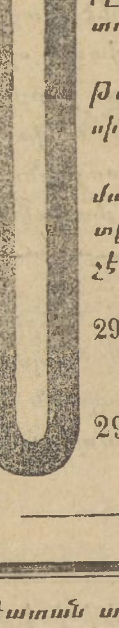

ՕՐՍ. ՍՐԱՑՄՕ. ՍԻՆԻՐ, վէ ՆԷՎՐՕԶ խաստալըգլարը պէնիմ իչճատքէրտէմ օլան ուսուլ ճէտիտ իլէ ՔԷՕՔԻՆՏԷՆ թէտաւի օլունուրլար ։

Հէքիմլիք իւճրէթի խաստանըն ֆաճիրսէ կէօրմէսինտէն սօնրա ալընըր ։

Մէքթուպ իլէ մալիւմաթը մուֆասսալէ վէրիլտիքտէ, իյճապ իտէն բէչէթալար կէօնտէրիլիր ։

ՊՐՕՖ. Թ. ԱԼՊԷՐ

29 Ավընիւ տը Վաղրամ 29

Բարիզ

PROF. TH. ALBERT

29 AVENUE DE WAGRAM

PARIS

(... 8)

նուզ թօրրագ իւզէրինտէ պուլունան մահսուլաթա, քէնտի մալի օլմասըը հալտէ, ումումէն աթէշ գօեուպ իճրագ իտէն քիմսէ, միւթէպատէն, վէ քէնտի մալի օլուպ-տա, բէզալիք ումումէն իճրագ իթմէսինտէն, հարիճէն սիրայէթ իյլէ ախէրէ մազարրաթը թօգունտուղու հալտէ տախի, մուվաֆագաթէն քիւրէք ճէզասընա միւսթահագ օլուր ։

165. Բէսմէմիշ տաուն վէ քէրաթէ, վէ պիչմէմիշ մահսուլաթէ, քէնտի մալի օլմասըը հալտէ, ումումէն (գաստէն) աթէշ վէրէն շախս, մուվաֆագաթէն քիւրէքէ գօնուլուր. վէ քէնտի մալի օլուպտա, պէօյլէ պիլ իւմթիհար իճրագըլյա ախէրէ մազարրաթը թօգունտուղու հալտէ, մուվաֆագաթէն գալէապէնտ գըլընըր ։

166. Հէր հալտէ վագը օլան հարիգ, հինի զուհուրընտէ, մէվագիի միւհթէրագէտէ պիր վէ եախօտ տահա զիեատէ շախսըն թէլէֆինի մուճիպ օլուրսա հալտէ, դուհուտագ վաղ իտէնլէր, ալէլ իթլագ իտամ ճէզասըլյա միւճազաթ օլունուր ։

Ֆիյ 23, րէպի իւլ ախըր, սէնէ 1281

Զէյլ ։

«Մուղայիրի նիզամ պիր մահֆէլլտէ պէյ վէ ֆիրուխթ իչին պարութ պուլունուր իսէ, պարութ զապթ օլունուպ, պարութ սահիպի պուլունան մէ սազալարան, իւչ սէնէ միւտտէթլէ քիւրէք ճէզասը կէօրէճէգ տիր, և կէր հարիճ զուհուր իտիպ տէ, նիզամէն մէթին օլան մահֆէլլտէ պուլունամագ պարութուն իշթիհալինտէն խէսարէթ զուհուրա կէլիր իսէ, միւտտէթը խէսարէթէ կէօրէ, պարութ սահիպի, իւչ սէնէտէն պէշ սէնէյէ գատար, վէ էկէր թէլէֆի նէֆս տախի վուգու պուլուր իսէ, օն սէնէտէն օն պէշ սէնէյէ գատար քիւրէքէ գօնուլաճագ տըր ։»

167. Հէր տիւրլիւ էօմիւրլէրի, վէ էմլաքի իճրագ իչին պիր շախսա ճէպր վէ իքրահ իտէն քիմսէ, քիւրէք ճէզասըյլա միւճազաթ օլունուր ։

ՊԱՊԸ ՍԱՆԻ

ԷՇԽԱՍ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ՎՈՒԳՈՒ ՊՈՒԼԱՆ ՃԻՆԱՅԷԹ ՎԷ ՃԻՆՀԱԼԱՐԸՆ ՄԻՒՃԱԶԱԹԸ ՄՈՒԹԷՆԷՄՄԻՆ ԲԷՆԼԷՐԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

[illegible]

168. Գաթլ, կէրէք սիլահ իլէ վէ կէրէք թէսմիմ (զէհիրլէմէք) իլէ, վէ կէրէք սաիրէի ախէրի իլէ պիր շախսը խատամ իթմէք տիր ։

169. Թէամմիւտէն (գաստէն) գաթլ, պիր քիմսէ գաթլ ֆիիլինի իգտամէն միւգատտէմ, դիհնինտէ թէսավվուր վէ թասմիմ իթմիշ պուլունմասը տըր ։

170. Պիր քիմսէնին թէամմիւտէն գաթլի օլտուղու գանունէն թահագգուգ իյլէր իսէ, գանունէն իտամէն հիւքմ օլունուր ։

171. Հիւքմի գանունի հուգուգու շախսիյէսինի իսգաթ իտէմէյէճէկինտէն, մագթուլըն վէրէսէսի վար իսէ, անլէրին խասսալարը իւզէրինէ, հուգուգու շախսիյէ տաւասը մահքէմէի շէրիյեէ հավալէ օլունուր ։

172. Գըսաս եա խատամ ճէզալարընտան ափվ օլունան գաթիլ, միւթէպատէն, եախօտ օն պէշ սէնէտէն աշաղը օլմամագ իւզրէ, մուվագգաթէն քիւրէքէ գօնուլուր ։

173. Պիր քիմսէ ճինայէթ վէ շագավէթի միւսթէլզիմ իրբէ ...տան օլուպ, պիր ճինայէթի աղըր...մէնի իշլէմէք իչին, տիկէր էշխասէ իշլէնճէ վէ եախօտ բէք զիեատէ գասդատարանէ սուրէթլէ էդլեէթէ իտէր, վէ պունուն սապիգագը օլ...գու թահագգուգ վէ թէսայիւլին իլէր իսէ, սիրաթէն գաթիլ ճէզասըյլա հիւքմ օլունուր ։

174. Պիր քիմսէ, մին ղայրի թէամմիւտ (գաստէն օլմաեարագ), պիր շախսը իթլաֆ իթմիշ իսէ, օն պէշ սէնէյէ միւտտէթլէ քիւրէքէ վաղ օլունուր. ֆագաթ, իշպու թէլէֆի նէֆս գազիյէսի, ախէր պիր ճինայէթի իճրա խուսուս իքէն, եա դաքալ իճրա, վէ եա պատէլ իճրա, վէ եախօտ պիր ճինայէթը պէրա...տի իճրա վուգու պուլմուշ իսէ, իթլաֆ նէֆս խատամ ճէզասըյլա միւճազաթ օլունուր ։

175. Մուգէյյիտի գաթիլ օլան քիմսէ, մուվագգաթէն քիւրէքէ գօնուլուր ։

176. Մագթուլըն ճէսէտինի իխֆա վէ եախօտ հիւքիւմէթէ խապէր վէրմէքսիզին, վէ քէշֆ օլունմագսըզըն, տէֆն իտէն քիմսէ, պիր այտան պիր սէնէյէ գատար հապս օլունուր. վէ պիր մէճրուհիյէթ ալթընտա թէլէֆ օլանլար կէօրսէ, թէօլունտա գատար ճէզայի նագտի ալընըր. ֆագաթ, օլ քիմսէ մատտէի գաթլտէ շէրիքէ վար իսէ, անըն իչին կէօրէճէկի ճէզա պաշգա իճրա օլունուր ։

177. Պիր քիմսէ պիր շախսը ճէրհ եա տարպ իլէ պիր ուզվունու գաթ եա թաթիլ իտէր իսէ, մէսարիֆի ճէրահիյէսի, վէ հիւքմ օլունաճագ տիյէթի խուսուսիյէթի օլունմամագ (ալընմամագ) պէրապէր, իւչ սէնէտէն պէշ սէնէյէ գատար քիւրէքէ գօնուլուր. վէ էկէր պու ճինայէթի իշլէյէն թէսավվուր վէ թասմիմ իւզրէ իշլէմիշ օլտուղու թէպէյյուն իյլէր իսէ, քիւրէք ճէզասը, օն սէնէյէ գատար թէմտիտ օլունուր ։

178. Պիր քիմսէ, պիր շախսը, եէկիւմի կիւնտէն զիեատէ իշինտէն գալտըրըր, եախօտ խաստալըգընտէ միւճիպ օլաճագ սուրէթլէ ճէրհ եա տարպ իլէր իսէ, իքի սէնէտէն պէշ սէնէյէ գատար հապս օլունուր. վէ մէսարիֆի ճէրահիյէսիյլէ, մէճրուհ վէ մազրուպըն հալի սըհհաթինէ քէսպ իտէնճէյէ գատար, թիճարէթ վէ իւճրէթինին մէնի, քէնտիսինտէն ալընըր, մէճրուհ վէ մազրուպա վէրիլիր. վէ էկէր պու ճինայէթի թէսավվուր վէ թասմիմ իւզրէ իշլէտիկի թէպէյյուն իտէր իսէ, հապսը միւտտէթի, իւչ սէնէտէն իւչ սէնէ գատար թէմտիտ օլունուր ։

179. Ճէրհ վէ տարպ, էկէր մատտէի սապըգատա մէզքիւր օլան մէրթէպէտէն խաֆիֆ օլուր իսէ, ճարիհ վէ տարիպ օլան քիմսէ, պիր հաֆթատան պիր սէնէյէ գատար հապս օլունուր, եախօտ պունտա պէտէլ, պիր մէճիտիյէ ալթընընտան պէշ մէճիտիյէ ալթընը գատար ագչէ ալընըր, մէճրուհ վէ մազրուպա վէրիլիր. վէ էկէր պունու իշլէյէն թէսավվուր վէ թասմիմ իւզրէ իշլէտիկի թէպէյյուն իտէր իսէ, միւտտէթը մէզքիւր ագչէ ալընըր տէ, հապսը միւտտէթի, իքի սէնէտէն թէմտիտ օլունուր ։

Ֆիյ 3 ճէմազիլ իւլ ախըր, սէնէ 1277

Զէյլ ։

«Գաթլ գաստըյլէ օլմայարագ, միւճէրրէտ խաֆիֆ իչին սիլահ սիլահ չէքէն քիմսէ տախի, պիր հաֆթատան պիր սէնէյէ գատար հապս օլունուր ։»

180. Էկէր ճէրհ վէ տարպ ֆիիլի, գաթէն գաթլ գաստըյլէ օլունմայըպ, ճարիհ (եարալայան) վէ տարիպին (տէօկէնին) նիյէթի խիլաֆընտա օլարագ մաճրուհ եա մազրուպըն վէֆաթընա մուճիպ օլմուշ իսէ, թէլէֆ խուսուլէ կէլիր իսէ, ճարիհ վէ տարիպ, իւչ սէնէտէն աշաղը օլմամագ իւզրէ, մուվագգաթէն քիւրէքէ գօնուլուր ։

Ֆիյ 3 ճէմազիլ իւլ ախըր, սէնէ 1277

Զէյլ ։

«Միւճէրրէտ գաթլ գաստըյլէ սիլահ չէքէրէք, էկէր խաթըրթա օլմաեան էսպապը մանիա հայլուլէթիյլէ մագսատը գաթլ ֆիիլէ չըգմամըշ իսէ, բէզալիք միւվագգաթէն քիւրէքէ գօնուլուր ։»

181. Գաթլ, վէ ճէրհ, վէ տարպ ֆիլլէրի, պիր կիւնա իխթիլալ, վէ նէհպ ու ղարէթի էմէլ իլէ պէրապէր իճրա օլունուր իսէ, պունլարա պիլ խասսա ճէսարէթ իտէնլէրին կէօրէճէկլէրի միւճազաթ տան պաշգա, պու հալի իխթիլալըն սէպէպ, վէ մուհարրիք, վէ մուճիպի օլանլար տախի, այնիյլէ, պու ֆիիլլէրի իշլէմիշ կիպի միւճազաթ օլունուրլար, ֆագաթ, իտամ ճէզասը, հիւքմի չէրի նէ իսէ իճրա օլունուր ։

182. Պիր քիմսէ, պիր շախսը, խէթայէն իթլաֆ իտէր, եախօտ պիր

Եվվէլքի կիւն սիւֆէրանըն նէվմի գապուլի օլտուղու հալտէ, խարիճիյէ նազըրը Բաշա հազրէթլէրի, Գապը Ալիտէ պուլունամախանճագլարընը, թէլէկրաֆլա սէֆարէթլէրէ թէպլիղ իթտիրմիշ, վէ Գապը Ալիտէ վիւրուտ իտէն պաշ թէրճէմանլար միւսթէշար Արթին էֆէնտի հազրէթլէրի թարաֆընտան գապուլ օլունմուշլար տըր:

—

Եվվէլքի աքշամ Գապը Ալիտէ մէճլիսի վիւքէլա իճթիմա էյլէմիշ, վէ կիճէյէ գատար միւզաքէրաթա տէվամ էտիլմիշ տիր:

—

Տէյլս Իսպէտուալյահըն Բամազանըն իւչ հաֆթաըրնտա Տէրխատտէթտէն ֆիրար իթմիշ օլտուղունու, վէ պայրամ կիւնիւ Թէպրիք րէսմի Ալիսինտէ, Զաթը հազրէթի Բադիշահի, Տէյլսի միւշարիլէյհի կէօրմէմէլէրիյլէ, նէ՞րէտէ օլտուղունու սիւալ պուեուրմալարը իւզէրինէ, ֆիրար իթմիշ օլտուղու անլաշըլմըշըլը Սթամպուլ եազըեօր: Տէյլսի միւշարիլէյհին Հէքքեարինէ մուվասալէթ էյլէտիկի, վէ պէրապէրինճէ 600 աթլը պուլունտուղու սոն խապէրլէրտէն տիր:

—

Ալէգօ բաշանըն, սապըգ Բումէլի Շարգի միրլիա գօմանտանը օլուպ, եավէրանը հազրէթի չէհրիեարիտէն պուլունան Վէիթալիս բաշանըն թէքրար մէմուրիյէթի մէզքիւրէյէ թայինինի ինհա էյլէտիկի, վէ հիւքիւմէթի Սէնիյյէ թարաֆընտան մուվաֆագաթ կէօստէրիլտիկի մէսմու տըր:

—

Ալընան սոն խապէրլէրէ կէօրէ, մուգավէլէի ասքէրիյէ մէսէլէսինէ տաիր Լօրտ Տիւֆէրինէ թալիմաթը ճէտիտէ վասըլ օլմամըշ օլտուղունտան, վէ ալտըղը թալիմաթ իսէ, միւզաքէրաթըն տէվամընա միւսաիտ պուլունմատըղընտան, հալէա հալի մէսէլէ մուվաֆֆագ օլունամամըշ տըր:

—

Մըսըր իչին Իշգօտրա ֆըրգասի ասքէրիյէսինտէն թախսիս օլունան ասաքիրի Շահանէ, օրատան վաբօրլարա պիլ իրքեապ եօլա չըգարըլմըշ իմիշ:

—

Բաղտատ կիւմիւկ մէճլիսի վիւքէլաճա տավէթ պույրուլմուշ օլան չէհիր խիտի Մազհար, վէ զապթիյէ նազըրը Հաֆըզ բաշալարա, Մըսըրտա սէվք իթմէք իւզրէ մէմուրինի Շահանէնին պազը էերլէրինտէ աքէր եաղմուրլարը մէնն իթմէք իւզրէ իթթիֆագը լազըմ կէլէն թէտաբիր հագգընտա թալիմաթ իթա օլունմուշ տըր:

—

Գօսօվա գօմանտանը Թէրիգ Աշմէտ Հըֆզը բաշա հազրէթլէրինտէն մէվրուտ 30 յուլիս թարիխլի Թէլէկրաֆնամէնին սուրէթի տիր:

Թարիգի չէգավէթտէ պուլունանլարտան Գալգան–Տէլէն գազասընտա Ճէլէնէ գարյէլի Բամազան, Իսկիւպ գազասընտա Սարախըը գարյէսինտէ մազթուլէն, վէ րէֆիգի Եազուպ մէճրուհէն էյէ կէչիրիլտիկի, Իսքիւպ Տիլ–Թարար Արնավուտլարընտան օլուպ, էօթէտէն պէրու սիյահաթէսի պէզի ու չէգավէթ օլարագ, էնվաի ճինայէթէ, վէ գաթլի նուֆուսա ճիւրաաթլա րէքչօգ ճանլար եագմըշ օլան Նաբիլ Նամ չագըրըն տախի Մալը գարիեէսինէ կէլտիկի խապէր ալընարագ, տէրհալ ալլօգա իթտիրիլիպ, խոթիմալը սիլահ իթմէսի իւզէրինէ, մէյթէն տէրտէսթ խոլուրիկի Եէնի–Բազար մութասարըֆլըղընտան, պա թէլէկրաֆ պիլտիրիլմիշ, վէ իշպու իքի էսկի չագըրըն պու սուրէթլէ քէտերիլիշէ օրթատան գալտըրըլմալարը մուվաֆֆագըյէթը միւհիմմէտէն պուլունմուշ օլտուղու մարուզ տըր:

—

Զէյնէպ հանըմըն տախիլէլէրինտէ միւսթախտէմ պիր Խրիսթիեան, խանէսինէ եէմէք կէօթիրմէք իւզրէ կէչէն ճումա իրթէսի կիւնիւ Պէպէքտէն Արնավուտ քէօյինէ կէտիկի սըրատա, քէօյ էհալիսինտէն վէ սապըգ կիրուհինտէն Խրիսթօնուն, պիր չօճուղա թաալլուգ իթմէքտէ օլտուղունու կէօրիւպ, չօճուղու գուրթարմագ իւզրէ, Խրիսթօնուն իւզէրինէ վարմագըյլա, մէրգում րէվօլվէր իլէ պիչարէյի կէօպէկլիկտէն վուրուպ էօլտիւրմիշ, վէ Արնավուտ–քէօյիւ գարագօլու մարիֆէթիյլէ գաթիլ տէրտէսթ խոլմիշ տըր:

—

Դաշըրէտէն ալընան սոն խապէրլէրէ կէօրէ Թուլփա բաշա սոն մուհարէպէտէ ալըըը եարալարտան միւթէէսսիրէն վէֆաթ իթմիշ իմիշ:

—

Ճումա իրթէսի ագշամընտան պէրու, Գօզա վէ Էլիբիշ Թարիգլյէ Դաշըրէ իլէ օլան մուխապէրաթ գաթ օլունմուշ օլուպ, չիմտի Իսթանպօլ իլէ Դաշըրէ պէյնինտէ Իսքէնտէրիէ վէ Լօնտրա գապլօսու վասըթասըյլա մուխապէրէ օլունմագտա տըր: Գօզա վէ Էլիբիշ խաթթընըն սըր Կարնէթ Ուօլսէլէյին էմրիյլէ գաթ օլունմուշ օլտուղու մազնուն տըր:

—

Դատտաքան խորհրդական Սերովբէ Աղնաւոր էֆէնտի, պու քէրրէ մէմուրիյէթի մէզքիւրէտէն խըթիֆա էյլէմիշ տիր:

* *
*

Բումէլի Շարգի վալիսի Ալէգօ բաշա հազրէթլէրինէ կէչէն կիւն բաթրիգ վէքիլի Գեր. Հայր Սուրբ վիզիթա վէրմիշ օլտուղունտան, միւշարիլէյհ հազրէթլէրի, պու հաֆթա զարֆընտա իատէի վիզիթա էյլէմէք իւզրէ բաթրիգխանէյի կէլէճէք իմիշ:

* *
*

Հայրենիքին պէճանընտա կէօրէ, բաթրիգ վէքիլի Գեր. Հայր Սուրբ, տիւն սապահ, Պրուսատան Տէրխատտէթ կէլմիշ օլան պիր գաթը մուագգամա զիեարէթ էթմիշ տիր:

* *
*

Վարչական խորհուրդ տիւնքի կիւն թէքրար բաթրիգխանէտէ իճթիմա էյլէյէճէք իտի:

ԻԼԱՆԱԹ

ԲՕԼ ՏԸ ԳՕՔ
ԿԻՒՍԹԱՎ
ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ
Սեդրակ Խ. Բէրճանեան

Սոյն զուարճալի վիպասանութիւնը որ Բօլ տը Գօքի նշանաւոր գործերէն մին է, հետզհետէ թերթ առ թերթ պիտի հրատարակուի. մին մի թերթին գինն է 30 փարայ: Կը գտնուի Յ. Զիլճիրճեանի գրատունը Մահմուտ-փաշա փողոց թիւ 239:

Աշխարհի զարմանալիքը:
Համաշխարհային Մազի Նորոգիչը.

ՏԻԿԻՆ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻ

Կրացուցնէ ինքն իսկ գերածայր կատարելութիւն, որով ամեն անգամ որ ուզուի կրնայ մազերը իրենց առջի գեղեցկութեանը դարձուիլ, ու իրենց թարմ գոյնին ու փայլին վերածուիլ: Կընորոգէ մազերուն կենդանութիւնը, ույժը և աճումը ու: Չուտով մէկդի կ'ընէ թեփը: Ընտիր նորոգիչէ մազերու, և բուրումնաւէտ ըմպէլի և առատ: Գլխաւոր մթերանոցը (114 and 116, Southampton Row). Լոնտոն է՝ Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եօրք: Կը վաճառուի ամեն սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգլիացի դեղագործներու քով:

ՀԱՐՍՆԵԿԱՆ ԾՈՂԿԱՓՈՒՆՋ.

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՆԵԼՈՒ ՄԱՐՄՆՈՑ ԳՈՅՆԸ
ՄԻՇՏ ԾԱՂԿԱՓԹԻԹ, ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ:

Միակ փորձ մը բաւ է համոզել ամեն Տիկին որ այս ծաղիկները կը գերազանցեն ուրիշ որ և է ջուր երեսի փոշի: Բանի մը վայրկեանի մէջ երեսի, վզի, թեւերու և ձեռքերու քնքուշ փափկութիւն և մարմարիոնի ճերմկութիւն, հանդերձ լեյլակի և վարդի անոյշ գունովն ու հոտով: Մէկդի կ'ընէ թեփը, երեսի ցանը արևայրուքը, և ամեն բռնութիւն և բիծ: Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եօրք: Կը վաճառուի սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգլիացի դեղագործներու քով:

ԿԵԱՆՔ, ԱՃՈՒՄՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ:

ՄԷԼՐՈԶ

ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԷԿ ՀԱՏԻԿ ՆՈՐՈԳԻՉ.

Իր մէջը կը բովանդակէ ամեն յատկութիւն որով առատ մազ մը, որ "Բնութեան գեղեցիկ Պսակն" է, կրնայ պահպանուիլ ու նորոգուիլ. Մէլրոզը ներկ չէ: Մէլրոզ գործածէ, երբ որ մազերու գոյնը ճերմակ կինայ կամ ճերմկին: Մէլրոզ գործածէ, երբ որ մազերդ սկսին թափիլ և կամ երբ որ թեփոտին: Կը վաճառուի երկու չափ շիշով, ամեն դեղագործներու քով և անոյշ իւղագործներու: Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եօրք:

☞ Տիկին Ս. Ա. Ալլէն'ի "Համաշխարհային Մազի Նորոգիչը" "Հարսանեկան Ծաղկափունջը" և "Մէլրոզ՝ Մազերու Նորոգիչը" կը վաճառուին:

Պալէատէքի սաչ սուեու, վէ եիւզտէքի լէքէլէրի չըգարան սու, վէ սաչլարը ուզատան վէ չօղալտան սու, Պէյօղլունտա Տօղրու եօլտա վագը Գանժիւք պիրատէրլէրին Ինկլիզ էճզախանէսի նամ էճզախանէսինտէ, վէ Ղալաթատա Եիւքսէք գալտըրըմտա, Մ. Էտմօնտ Գարուանըն Ինկլիզ մաղազասընտա պուլունմագտա տըրլար:

ՄՈՒԱՅԷՆԷՅԻ ԽԱՍԹԷԿԵԱՆ
ՏՕՔԹԷՕՐ ՇՈՒԱՐՑ

Էօյլէտէն, էօյլէ սօնրա սաաթ 4 ե գատար

40–Պէյլիւք Հէնտէք սօգագը–40

Տօքթէօրիւ միւմայլէյհին գապինէսինտէ, հէր նէվի հավա պօշալտըճը, վէ նէֆէս եօլլարընտա էնվայը էճզա պուխարլարը իսթէմէքլէ մոխասուս ալէթլէր մէվճուտ օլուպ, աղ ճիկէր վէ պօղազ վէ պուրուն խասթալըգլարընա խասուսի օլարագ պագտըգը կիպի, էքթէրիւք ալէթլէրիյլէ իճրա օլունան հէր նէվի թէտավիյի ճարիհէ կէօզիւն վէ նէզլէ, վէ պօղմաճա էօքսիւրիւք, վէ տիֆթէրի վէ էլ վէ սինիր խասթալըգլարը, վէ քէօթիւրիւմլիւք վէ սաիրէ կիպի իլէթլէրին թաալիմի խուսուսիյէ տիր:

Բէզա, կիզլի խասթալըգլար, զայիֆլիք վէ զայիֆիւմ:

զայրի գատտ թէլէֆի նէֆսինէ սէպէպ օլուր իսէ, վէրէսէյի մագթուլուն հուգուգու չէրիյէեսի պիլ մուհաքէմէ իսթիֆա օլունտուղտան (ալընտըգտան) սօնրա, էկէր պու գաթլ քէյֆիյէթի տիգգաթսըզլըգտան, վէ նիզամաթա րիայէթսիզլիքտէն նէշէթ իթմիշ իսէ, ալթը այտան իքի սէնէյէ գատար հապս իլէ միւճազաթ օլունուր:

183. Պիր քիմսէ, պիր չախսը, նէթիճէտէ ճէրհ վէ տարպ իտէր, եախօտ պի զայրի գատտ եարէլէնմէսինէ եա պէրէլէնմէսինէ սէպէպ օլուր իսէ, մէսարիֆի ճէրահիյէսի, վէ պիր աղուան գաթ վէ թամիլինի մուճիպ օլտուղու թազմինաթ, տիյէթի չէրիյէսի իսթիֆա օլունտուղտան սօնրա, էկէր պու ճէրհ վէ տարպ քէյֆիյէթի տիգգաթսըզլըգտան վէ նիզամաթա րիայէթսիզլիքտէն նէշէթ իթմիշ իսէ, պիր հաֆթատան իքի աեա գատար հապս տախի օլունուր:

184. Պիր քիմսէ, ամիրի միւճէպպիրին (ճէպր իտիճի) էմրիյլէ պիր չախսը գաթլ իթսէ, գաթիլ ճէզասը, ամիրի հագգընտա իճրա օլունուր. ամիրի միւճէպպիր, մէմուրու էմրինէ մուխալիֆէթ իմթինի թազտիրճէ, իթլաֆէ միւգթէտիր օլան քիմսէ տիմէք տիր, պունտան մաատա սուրէթլէրտէ, մէմուր օլան քիմսէ մազուր օլամազ իսէ, գաթլ ճէզասը անըն հագգընտա իճրա գըլընըր, վէ պու միսիլլու ամիրի զայրի միւճէպպիր հագգընտա տախի, մուվագգաթէն քիւրէք ճէզասը հիւքմ օլունուր:

185. Պիր քիմէսնէ, ամիրի միւճէպպիրին էմրիյլէ պիր չախսը ճէրհ եա տարպ իտէր իսէ, եարէ վէ պէրէսինին տէրէճէսինէ կէօրէ, պալատէ մէզքիւր օլան ճէրհ վէ տարպ ճէզալարը, ամիրի հագգընտա իճրա օլունուր. վէ էկէր ամիր զայրի միւճէպպիր իսէ, պիր հաֆթատան պիր սէնէյէ գատար հապս օլունուր. ֆագաթ, գաթ եա թամիլի ուզու իլէ, էմր իտէն քիմսէ, հէր հալտէ մուվագգաթէն քիւրէք ճէզասընա միւսթահագգ օլուր:

186. Միւտաֆաա վէ մուհաֆազայի նէֆս վէ ըրզ իչին վուգու պուլան գաթլ վէ ճէրհ ֆիյլլէրի մուաֆ տըր:

187. Կիճէլէյին պիր քիմսէ պիր ատէմին խանէ, եա տիւքքեան, եա օտասընա նէքպխաան դուրուպ չըգար իքէն, եախօտ ճէպրէն քիլիտ ալթընտաքի եէրլէրի պօզար իքէն, վէ եախօտ պիր մէսքէնին խանէսին եա միւշթէմիլաթընըն տիվարընը աշար, վէ եա գապուսունու գըրար իքէն, օլ քիմսէնի տէֆ իչին վուգու պուլան գաթլ, վէ ճէրհ, վէ տարպ ֆիյլլէրի, քէզալիք մուաֆ տըր. վէ էկէր պու քէյֆիյէթ կիւնտիւզին օլուր իսէ, իշպու գաթլ, վէ ճէրհ, վէ տարպ ֆիյլլէրի, պիւթիւն պիւթիւն մուաֆ թութուլմազ իսէ տէ, ֆայիլի մազուր օլուպ, հագգընտա 190 ընճը մատտէտէ պէեան օլունաճագ վէճհիլէ մուամէլէ օլունուր:

188. Պիր քիմսէ զէվճէսինի, եախօտ տիկէր մուհարրէմինտէն պիրինի պիր չախս իլէ ֆիյլի չէնի իճրա իտէր իքէն կէօրիւպ, իքիսինի պիրտէն գաթլ իյլէսէ, քէզալիք մազուր տուր:

189. Պիլ մուգապէլէ վուգու պուլան գաթլ, վէ ճէրհ, վէ տարպ ֆիյլլէրինի իրթիքեապ իտէն քիմսէ, քէզալիք մազուր տուր. ֆագաթ, զարուրէթ մէճպուրիյէթը պու պապտէ միւսթէսնա օլարագ, անլէր վազիֆէյի մէմուրիյէթլէրինի իճրա իտէ, նիզամի մուխասըմանըն կէօստէրտիկի մէսաղ իւզրէ իգա իտէպիլէճէքլէրի գաթլ ու ճէրհ վէ տարպ ֆիյլլէրինտէն մէսուլ օլմազլար. վէ անլէրէ մուգապէլէ իտէնլէր, պիր վէճհլէ մազուր օլամազլար:

190. Մազուրիյէթի միւթէհագգըգ օլան գաթիլ, վէ ճարիհ, վէ տարիպ իւչ այտան իւչ սէնէյէ գատար հապս օլունուր, վէ պու մագուլէլէր իճապընա կէօրէ, պէշ սէնէտէն օն սէնէյէ գատար զապթիյէ նէզարէթի ալթընա ալընըր:

191. Պիր չախս, քէնտիսինէ վէ եախօտ թայինին իթտիկի պիր մահէլլէ նագտ ագճէ, վէ եա պաղը էշյա կէօնտէրմէսինի, վէ եա սայիր մէթալիպ վէ թէքալիֆի հալի պիր քիմսէյէ միւհրիւ եա միւհրսիզ, վէ իմզալը եա իմզասըզ քեաղըտ իրսալ իտէրէք, վէ եախօտ ատէմ կէօնտէրէրէք իւմթէտիլինի կէօնտէրմէզ, վէ եա թէքլիֆի իճրա էյլէմէզ իսէ, հագգընտա պազը մազարրաթ վուգուա կէթիրէճէկի պէեանըյլէ խաֆէ վէ թէհտիտ իտէր, վէ պէեան իթտիկի մազարրաթ, ֆայիլի հագգընտա, գանունէն խատմ, եա միւէպպէտէն քիւրէք ճէզասընը մուճիպ օլուր իսէ, ֆագաթ ֆիյլէ չըգամամըշ պուլունուր իսէ, պու նէվ ճինայէթէ միւէճասիր օլան չախս, մուվագգաթէն քիւրէք ճէզասընա, վէ էկէր իճրա իտէճէկինի խաֆէ իթտիկի մազարրաթ, ճունհա ճէզասընը մուճիպ օլուր իսէ, ալթը այտան իքի սէնէյէ գատար հապս օլունուր. վէ քէնտիսինտէն իւչ մէճիտիյէ ալթունտան եիրմի

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԵՎՐՈՊԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ

Բարիզ, 20 օգոստոս	
Ֆրանսըզ ֆօնտօսու 3 %	82·52½
" " 5 %	115 55
Եսհամը Օսմանիէ ալըլը	11-45
" " գարանթը	11-2¹/₃₂
1865 Իսթիգրազը	76-
1869 "	63-
1873 "	56-
Բումէլի շըմէնտօֆ. Թահվիլ.	51-50
Օսմանլը Բանգասը	753-75
Քրէտի Լիօնէ	658 75
Բուս ֆօնտօսու 5 % (1877	88-¼
Բուսթանըն Շարգ իսթիգրազը	-
Իթալիա ֆօնտօսու	88-75
Մըսըր իսթիգ. պիրլէշմիշ	311-25
Իսբանիա խարիճի իսթիգրազը	27-⅞
Գոմպիէ Լօնտրա իւզէրինէ	25-22
Բարիզ, (Պուլվար) 3 օգոստոս	
Ֆրանսըզ ֆօնտօսու 5 %	-
Եսհամը Օսմանիէ	-
Լօնտրա 20 օգոստոս	
Ինկիլիզ գօնսօլիտի	99-¾
Եսհամը Օսմանիէ ալըլը	11-5/16
" " գարանթը	11-⅜
1865 Իսթիգրազը	13-½
1869 "	13-¾
1871 "	68-½
1872 (Պօնտիւ Թրէզօր)	22-½
1873 "	11-⅜
Տէվէթի Ալիէնին 1877 իսթ.	78-½
Օսմանլը Բանգասը	19-¼
Բուսիա իսթիգրազը 1873	83-⅛
Մըսըր իսթիգրազը պիրլէշմիշ	62-¼
" իմթիեազլը (շըմէնտօֆ.)	87-¾
Տաիրա սանիյէ	66-
Մըսըրըն Բօչիլտ իսթիգրազը	-
1877 Ամեարիքաթան եսհամը	100-⅞
Գոմպիէ Բարիզ	-
Վիեննա, 20 օգոստոս	
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	119-55
Բումէլի տէմիր եօլ թահվիլաթը	23-50

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Եսհ. Օսմ. օգոստ. 10 ազլմ. գր.	12-18½
" " օգոստ. 11 ազհ. ալ.	12-17
" " էն եիւքսէք	12-21
" " էն աշաղը	12-21
" " Սաաթ 5 տէ	12-17
1863 Իսթիգ. (Մուքօն) 6 % ֆ.	-
1865 " 6 % ֆ.	66-
1869 " (Բինար) 6 % ֆ.	61-
1872 " (Բօն տիւ Թրէզօր	21-50
1873 " (Բինար) 6 % ֆ.	57-
Բումէլի շըմէնտօֆէր	51-
Մըսըր իսթիգրազը պիրլէշմիշ	65-5
Բէժօր զուրուշ	-
Հէվալէի "	35-
Աղչէ ֆայիզի %	9-

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ ՖԻԵԱԹԸ

Քրէտի ժէնէրալ 6 %	6-10
Սօսիէթէ ժէն 6 %	5-5
Իսթանպօլ Բանգասը	9-
Սօսիէթէ Օթօման	3-53
Թրամվայ 5 %	3-35
Լավրիօմ (մատէն)	181-

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՌԻԱՋԱՍԸ

Օսմանլը լիրասը 100 ղրշտան	Ղ. Փ.
Ինկիլիզ լիրասը	110-5
Ֆրանսըզ ալթունու	87-36
Բօլ	90-14
Գրիմիզ ալթունու	51-15
Պէեազ մէճիտիյէ	108-9
Մէթալիք	206-5
Պէշլիք	210-20
Ալթըլըք	126-10
Պագըր	700-
Գարպօն գայիմէսի զարիք	9-7

ԳԱՅՄԷՆԻՆ ՌԻԱՋԱՍԸ

Էն եիւքսէք	1075-
Էն աշաղը	1075-
Սաաթ 4 տէ	1075-